

Mr. Frank Visser

Met vallen en opstaan

Van gewone jongen tot
televisierechter

Uitgeverij Balans

Dit boek beschrijft mijn leven zoals ik me dat herinner. Als de lezer daarin feitelijke onvolkomenheden of historische onjuistheden mocht ontdekken, dan heeft hij misschien gelijk. Maar het is mijn verhaal, zoals ik dat heb beleefd. Geen rechtbankverslag.

Inhoud

1. Een vrolijke kindertijd 9
2. Schoolvreugd 43
3. Een meesterlijke studie 72
4. Zwemmen in het diepe 100
5. Schuld en boete 130
6. Vissers Palace 161
7. Een begin en een einde 190
8. Naar de commerciëlen 222
9. Tot slot 253

I

Een vrolijke kindertijd

Het was donderdag 3 oktober 1957 rond een uur of twaalf. Het was een kille, bewolkte dag in het Utrechtse Tuindorp, waar wij woonden. De pauze was zojuist begonnen. Tussen de middag aten we altijd thuis. Hoewel ik zelf pas zes jaar oud was, moest ik die dag mijn kleine zusje Monique ophalen van de kleuterschool. Dat was zo afgesproken, want onze vader lag in het ziekenhuis en niemand had tijd om ons van school op te halen.

Samen liepen we naar huis. De werkster deed open.

‘Jullie vader is dood,’ zei ze.

Mijn zusje begon te huilen. Ik niet. Het rook heel sterk naar zuurkool.

Die middag moesten we gewoon weer naar school. De werkster bracht ons weg. Ze vertelde het slechte nieuws aan de juf. Die keek me aan en zei: ‘Ga maar gauw op je plaats zitten.’

Naast me zat Robbie, mijn beste vriendje.

‘Mijn vader is dood,’ zei ik.

Hij was onder de indruk. Ik voelde me belangrijk.

Het was die zomer al misgegaan. We waren, zoals elke zomer, de hele maand in Noordwijk aan Zee. Daar

woonden we boven een hoeden- en pettenwinkel aan de Hoofdstraat. 's Avonds bleef het raam op zolder, waar wij sliepen, meestal open, zodat je de mensen kon zien en horen. De geuren van gerookte paling, vers brood en patat waaiden naar binnen. Vooral dat laatste was heerlijk.

Ze hadden aan de overkant een automatiek. Als je daar één kwartje in gooide en je dan met een paar broertjes en zusjes tegelijkertijd ieder aan een deurtje trok, gingen ze allemaal open. Hadden we allemaal een heerlijke vleeskoek en niemand die het zag.

Wij pasten met ons allen in dat bovenhuis, vader en moeder en zeven kinderen. Vader reed doordeweeks met de auto op en neer naar Utrecht. Hij was registeraccountant en hield kantoor aan huis. Als hij dan rond een uur of vijf weer terug was in Noordwijk, pakten hij en onze moeder vaak een terrasje. Daar mochten wij dan niet voorbijlopen. Dat wilde vader niet.

'Als die allemaal wat moeten drinken, wordt me dat veel te duur,' zei hij dan.

Eigenlijk had hij gewoon geen zin in ons. Te moe.

Maar goed, we gingen tegen het einde van de zomer bijna terug naar huis in Utrecht, toen er een volksoploop was op het strand.

'Iemand heeft een hartaanval gehad,' hoorde ik een man zeggen.

Ik wilde gaan kijken, maar kwam er niet doorheen. Te veel mensen. Later hoorde ik dat het mijn vader was geweest. Er kwam een ziekenauto, maar gelukkig liep het goed af. Hij ging nog lang niet dood.

Tot vandaag dan.

Maandagmiddag was hij thuis opgehaald met een ziekenauto. Zijn benen waren plotseling koud en blauw geworden. De dokter zag het somber in. Hij moest met spoed geopereerd worden. Mijn broer René stelde voor te gaan bidden. Wij gingen op onze knieën, René, zus Emma, mijn zusje Monique en ik. We baden samen het onzevader. Nu kwam het vast goed, dachten wij. Want wij waren katholiek en Onze-Lieve-Heer hield van ons. Ik ging maar buiten spelen.

De morgen van zijn overlijden werden we voordat we naar school gingen meegenomen door een vriend van onze ouders. Een tandarts, maar niet katholiek, wat dan weer jammer was. Hij bracht mij en Monique naar het ziekenhuis. Daar moesten wij afscheid nemen van onze vader. De operatie was gelukt, maar er waren levensbedreigende complicaties opgetreden. Hij lag in een hoog bed, met slangen in zijn neus. Ik werd opgetild en kuste zijn wang, langs de slangen heen. Monique ook. Ik zag dat de verpleegster hilde. Zo erg was het dus wel, ik bedoel een verpleegster hilde niet zomaar!

Een paar dagen na die donderdag werd vader begraven.

‘Het werd tijd,’ hoorde ik iemand zeggen. ‘Je begint het al te ruiken.’

Ik rook niets. Behalve dan die rare lucht in het kantoor waar vader in een gewoon bed lag opgebaard. Met een nieuwe pyjama aan en met grote kaarsen naast het bed.

‘Die rare lucht komt van zijn nieuwe pyjama,’ zei moeder. ‘Dat is kamfer.’

Wij mochten daar niet zomaar naar binnen lopen. ‘Want onze vader kan er ’s nachts opeens heel raar gaan uitzien,’ wist mijn broer Tom te vertellen. ‘En als je dan zomaar binnenkomt, kun je je wel doodschrikken.’

Eerst moest de begrafenisondernemer komen kijken. Of heerom Jan, de broer van vader, want die kon daar wel tegen. 's Avonds, voor het slapengaan, mochten we even gedag zeggen.

'Dag, papa.'

Maar kussen mocht niet. Want dat scheen giftig te zijn. Heel erg gevaarlijk allemaal.

Ik was dat op een ochtend even vergeten. Ik moest nodig plassen, beneden was de wc.

Tom zei: 'Zeg, durf je dat wel? Papa ligt daar, hè!'

Weliswaar hoefde ik alleen maar langs het kantoor naar beneden te lopen, maar de angst sloeg toe. Straks stond hij me op te wachten! Toch maar niet gegaan dus. Ik heb geplast in de piespot, die al boordevol bij de trap stond. Ik plaste tot aan de rand. Later zag ik de werkster daarmee de trap aflopen. Met een vlaggetje erin dat nog van Bevrijdingsdag was en dat ik onder mijn bed had bewaard. Opruimdag.

Ik mocht niet mee naar de kerk, want ze vonden me te jong daarvoor. Ik moest thuisblijven. Ik zag een paar mannen de kist de trap af zeulen. Het paste maar net. Wat me opviel was dat een van die mannen zijn vingernagels met potlood zwart had gemaakt. Ik deed dat zelf ook weleens op school. Kennelijk moest dat ook bij een begrafenis.

Omdat alleen thuisblijven niet leuk was, rende ik achterom naar het huis van Robbie. Daar hadden ze ook zeven kinderen en waren ze gelukkig ook katholiek. Robbies vader was vleeshandelaar en reed in een grote Amerikaanse slee, met van die vleugels. Onze vader reed elk jaar in een nieuwe Peugeot, want de Peugeot-importeur was zijn grootste klant.

Ik was benieuwd wat ze nu gingen doen met dat bord

naast onze voordeur, met de tekst P.G.TH. VISSER REGISTERACCOUNTANT, nu vader dood was. Later zag ik dat het was weggehaald, maar dat de gaten waarin de schroeven hadden gezeten nog in de muur zaten.

Bij Robbie thuis kreeg ik limonade. En ik mocht mee-eten.

‘We eten kip,’ zei zijn vader.

Die stond hij in de keuken zelf te braden. Wij kregen thuis alleen kip met Kerstmis en Pasen. Vader mocht sowieso geen vet vlees had de dokter gezegd. Had hij beter wel kunnen eten. Want nu was hij toch dood.

Zoals altijd wist ik de lachers op mijn hand te krijgen toen ik hardop, zonder enige gêne, de gevolgen van zijn overlijden besprak. Die leken vooralsnog te overzien.

‘Gelukkig heeft mijn oudste broer Hans net zijn rijbewijs gehaald,’ stelde ik vast. ‘Anders waren we al helemaal de pineut geweest.’

Na de begrafenis ging alles gewoon zijn gang. Met een groot gezin was het nooit stil. We waren met zeven kinderen, vier jongens en drie meisjes. Eigenlijk had ik nog een broertje, maar die was in de oorlog onder een vrachtauto gekomen die meel kwam brengen voor de bakkerij. Dat was heel bijzonder en alle kinderen renden mee. Mijn broertje ook. Dood. Vader nu dus ook. Dat vroegtijdig doodgaan zat een beetje in de familie, want vader had allebei zijn ouders ook al op heel jonge leeftijd verloren: aan de Spaanse griep in 1918. Daar gingen toen heel veel jonge mensen aan dood. Samen met zijn twee jongere broertjes was vader daarna opgegroeid in een katholiek weeshuis. Daar had hij gevraagd te mogen doorleren. Dat mocht. Via de mulo en zelfstudie was hij uiteindelijk registerac-

countant geworden. Zijn broers hadden ook doorgeleerd. Heerom Jan voor priester en mijn peetoom Henk voor leraar. Ja, wij Vissers hadden pientere koppies!

Ik zag moeder nooit huilen. Ze zat soms wel heel chagrijnig met een doos papieren aan tafel. Rekeningen, begreep ik. Dat was ze niet gewend. Vader deed de administratie. Gelukkig had moeder na de mulo ook doorgeleerd. Haar vader, mijn opa, vond dat niet nodig voor een meisje. Daarom had ze op eigen kosten de Handelsavondschool gedaan. Ze was voor haar trouwen zelfs nog de privé-secretaresse van mijnheer Dreesman geweest. Die van Vroom en Dreesman! Dat kwam nu wel van pas!

Op een keer stond er een deurwaarder van de belastingdienst aan de deur met een dwangbevel, omdat vader kennelijk nog een belastingschuld had. Dat klonk onheilspellend. Ik hoorde moeder mopperen op vader. Dat hij alles maar voor zich had uitgeschoven en dat zij nu met de gebakken peren zat.

‘Je hebt nooit echt van hem gehouden, hè, mam,’ vatte ik de situatie samen.

Ze verstarde, stond op en haalde naar mij uit. Dat had ze nog nooit gedaan. Ze miste me net.

‘Rotjong,’ riep ze.

Dat had ik dus beter niet kunnen zeggen. Mijn oudste zus Emma pakte mij bij mijn arm.

‘Kom maar,’ zei ze.

Emma bracht me naar bed. Ik sliep toen nog bij haar op haar kamertje op zolder. Alleen zij en Hans hadden een eigen kamertje. Die had vader nog op zolder laten timmeren. De rest sliep op wat er was overgebleven van de zolder, met een gordijn ertussen.

Moeder zat dringend verlegen om geld, dus verhuurde ze het vroegere kantoor van vader aan twee studenten. Die waren er overdag nooit. Ze aten op de sociëteit en kwamen pas laat thuis.

‘Echte heren,’ wist mijn moeder.

Maar toen bleek dat ze een oogje hadden op Emma en haar mee uit wilden nemen, mocht dat niet. ’s Morgens bracht moeder ze altijd in haar peignoir ontbijt op bed, met een eitje. Alles op een groot dienblad. Daarna gingen ze naar college. Die studenten kwamen niets tekort, stelde ik vast.

In die tijd kregen we steeds bezoek van twee jonge kapelaans. Moeder zei dat ze niet wist waar vader de cognac en sigaren had staan.

‘Dat weten wij wel,’ zeiden de kapelaans met een knip-oog. Ze kwamen iets te vaak, vond mijnheer pastoor. Daarom verbood hij ze opeens nog bij moeder langs te komen. Dat zou ongepast zijn. Moeder had het na de dood van vader sowieso niet meer zo op de kerk. Ze ging er nooit meer heen, maar zei dat wij wel moesten gaan.

‘Niemand zal me ooit kunnen verwijten dat ik jullie uit de kerk heb gehouden,’ zei ze.

Wij gingen dus gewoon wel. Ik moest tenslotte nog mijn eerste communie doen. Vader had de catechismus uit zijn hoofd gekend. Maar mij ging hij niet meer overhoren. Ik deed mijn uiterste best alles te onthouden en dat ging me goed af. Ik was heel goed in godsdienst.

Zo lief was ik overigens niet altijd. Het jaar daarvoor, toen papa nog leefde, had ik een verschrikkelijk misdrijf begaan. Hans zat doppinda’s te eten en Monique kreeg ook, maar ik niet. Ik kookte van woede. Zoveel onrecht kon ik niet verkroppen. Ik wist dat moeder haar huis-

houdgeld in het bovenste laatje van het dressoir bewaarde. Ik zag er een biljet van 100 gulden liggen. Met dat geld rende ik naar de melkboer op de hoek. Die had een grote fles met gepelde pinda's op de toonbank staan.

'Hoeveel pinda's kun je krijgen voor honderd gulden?' vroeg ik.

De dochter van de melkboer, die in de winkel hielp, wist het niet precies.

'Ik denk wel een kilo,' antwoordde ze.

'Doe maar,' zei ik.

Maar in plaats van de pinda's af te wegen, ging ze bellen met het kantoor van vader. Oei, foute boel. Vader mocht nooit gestoord worden. Even later kwam Emma aanlopen.

'Kom jij maar eens mee,' zei ze. 'Voor jou zwaait er wat!'

Thuis aangekomen kwam vader de trap af.

'Niet slaan, Piet,' hoorde ik moeder zeggen. 'Dat kind wist toch niet dat het honderd gulden was.'

Ze dacht dat ik dat getal niet had kunnen begrijpen. Maar ik kon echt wel het getal 100 lezen! Dat zei ik maar even niet. Ik verwachtte een strenge straf. Het bleef echter bij een halfhartig bevel in de hoek te blijven staan, waar ik na een minuut of tien alweer vandaan liep. Ik begreep toen al dat sommige misdrijven te groot zijn om bestraft te worden.

Een ruim jaar later, ik zat al in de tweede klas, had ik groot nieuws.

'Wij hebben een Hongaar in huis,' riep ik Robbie toe. 'Een vluchteling en hij spreekt bijna geen Nederlands.' Omdat de studenten inmiddels waren vertrokken, had

moeder ruimte voor een kostganger. En nadat de Russen in 1956 Hongarije waren binnengevallen, waren er veel Hongaren naar ons land gevlucht. Die moesten toch ook ergens slapen?

Robbie was diep onder de indruk. Dat was nog eens wat anders dan wie de grootste kerstboom had. Of de grootste auto, want dat laatste wonnen zij tegenwoordig altijd omdat wij daar geen geld meer voor hadden. Hans reed in de oude Peugeot van onze vader.

Imre, zo heette de Hongaar. Hij was al 23 jaar, maar kon het goed vinden met Hans, die toen 19 was. Imre was zoals gezegd onze kostganger en hij werkte in ploegendienst bij de staalfabriek Demka in Utrecht. Als hij geen dienst had at hij 's avonds bij ons aan tafel, hij zat dan op vaders plek. Hij leerde al snel Nederlands. Zijn bed stond op het kamertje naast het vroegere kantoor van vader. Maar ik zag hem daar eigenlijk nooit slapen. Wel raar eigenlijk, dat zijn bed er altijd opgemaakt bij lag als ik 's ochtends naar beneden kwam.

Hij was erg sterk en vond mij maar een slapjanus. Toen ik me bij de wastafel stond te wassen met een washandje, zoals mijn moeder me geleerd had, pakte hij dat subiet af. Echte mannen wasten zich met hun handen, begreep ik. Met veel gespetter onder de armen, in de nek en in het gezicht. Ik begreep wat hij bedoelde.

Het hele voorjaar van 1959 had de kruidenier in de straat, de VIVO, al een bord hangen met de tekst: 'Binnenkort hier verkrijgbaar: Sprookjesijs.' Ik kon niet wachten tot het zover was. Ik bedoel, sprookjesijs moest wel iets heel bijzonders zijn. Ijs met een sprookje erbij of zoiets. Robbie dacht dat ook.

Eindelijk was het zover. Ik had de hele ochtend lopen zeuren om een dubbeltje. Met een breed gebaar legde ik dat op de toonbank.

‘Eén sprookjesijsje, alstublieft!’

Ik kreeg een heel gewoon ijsje, in een heel gewoon papiertje, op een heel gewoon houten stokje.

‘Is dat alles?’ vroeg ik teleurgesteld.

Het smaakte wel lekker, maar ik had wel lekkerder ijs geproefd. Zoals die keer in Noordwijk aan Zee, aan opa’s hand. Maar toen opa later een keer vroeg of ik toch niet liever een haring had, koos ik toch daarvoor. Hallo, ik was niet gek! Een ijsje kostte tien cent en een haring vijftientig. Ik dus aan de haring en opa at er twee. Hij nam er ook nog twee mee naar huis.

‘Niet aan oma zeggen,’ zei hij.

Want hij mocht geen zout eten van de dokter. Mooi niet dat ik opa er ooit bij zou lappen. Hij was mijn grote vriend, vooral sinds vader dood was.

Imre bleek uiteindelijk bij moeder te slapen. Dat was natuurlijk een stuk handiger. Hadden we zijn kamertje weer over. Hij kreeg ook een eigen Peugeot. Op zondag gingen we racen. Imre, moeder, Monique en ik in zijn auto. En Hans met de anderen in de oude auto van vader. Het was heel spannend. Gierende banden in de bocht. Moeder was bang en wilde dat Imre rustig aan deed. Maar hij wilde winnen. Hans ook. Bij de spoorbomen konden wij er nog net voorbij, Hans moest wachten. Wij lachen! Maar daarna haalde Hans ons weer in. Het regende en de vloer van onze auto werd nat. Ik keek onder de vloermat en zag door een gat in de bodem de weg onder ons voorbij schieten.

We haalden Hans opnieuw in.

Moeder riep steeds: ‘Pas op!’

Imre luisterde niet. Toen werd ik misselijk.

‘Ik moet overgeven,’ riep ik boven het lawaai van de motor uit.

Imre vloekte in het Nederlands. Dat vloeken had hij als eerste geleerd bij Demka. Wij stopten en ik stond gebukt langs de kant van de weg, maar overgeven hoefde ik niet meer.

Toen werd het Kerstmis. We gingen konijn eten! Imre had er zelf een gehaald op de markt, levend en wel. Het konijn werd tijdelijk in het oude hok van onze cavia’s ondergebracht. Die waren vorige maand doodgebeten, door een rat of zo. We hadden vergeten ze in het nachthok te doen.

Imre zou het konijn zelf slachten. Hij kwam met het vleesmes naar buiten, pakte het beest en aaide het liefdevol. Vervolgens sloeg hij hem heel hard met het mes op de kop. Dat moest zo, want dan was hij verdoofd. Nou, deze keer niet. Dat zo’n klein beestje zo hard kon gillen. Maar gelukkig was dat zo voorbij. Ik rende naar het huis van Robbie.

‘Heb je het gehoord?’ vroeg ik.

Ja, dat had hij.

‘Onze Hongaar heeft hem zelf geslacht,’ zei ik.

Zijn vader stond erbij en knikte goedkeurend. Maar ja, die handelde weliswaar in koeien, maar thuis zelf slachten was er niet bij.

Eén konijn voor negen mensen bleek achteraf gezien wel wat weinig. Monique en ik kregen als allerkleinsten maar een klein stukje. Maar het smaakte goed!

Imre en Hans legden later een grasveld aan in onze achtertuin, om te kunnen voetballen. Imre had de hele tuin

omgespit en daarna haalden we graszoden. Dat wil zeggen, die staken we met een spade uit een braakliggend veldje bij ons achterom. Dat was van niemand. En de burendurfdentoch niets te zeggen, want als je met ons ruzie maakte, kreeg je een gezin met zeven kinderen op je nek.

's Avonds lagen de zoden erin. Imre had alles goed natgespoten. De volgende dag gingen we voetballen. Het ging veel te hard, de bal vloog tegen de ramen. Ik kreeg een bal keihard tegen mijn hoofd. Eigenlijk wilde ik huilen, maar dat mocht niet van Imre. De bal ging daarna onder luid gejuich over de schutting en kwam midden in het bloemperk van onze geplaagde burenderecht. Onze achtertuin was natuurlijk veel te klein om te voetballen.

Na weer een schooljaar verhuisden we. Moeder kon van de uitkering van vaders levensverzekering een café kopen. Ze had er al bijna een gekocht in Millingen aan de Rijn. Lyrische verhalen aan tafel. Ik wilde er zo heen! Maar dat ketste af op geld. En nu gingen we naar Den Haag, waar moeder een café kon kopen in een volksbuurt. Wat dat was, wist ik toen nog niet, maar het scheen heel gezellig te zijn. Moeder en Imre gingen dat café samen runnen. Hij achter de bar en moeder in de bediening. Wij kwamen boven de zaak te wonen. De Heinekenbrouwerij, die het café aan ons verpachtte, was zeer enthousiast. Oom Henk, onze toezienend voogd, vond het maar niks, maar volgens onze moeder moest hij er zich niet mee bemoeien. We paktten onze spullen in en Imre verhuisde alles met een busje, samen met een Hongaarse collega.

Ik vond het wel jammer dat ik Robbie moest achterlaten, evenals opa en oma. Nu zag ik opa toch al nooit meer, want hij was inmiddels opgenomen in een verpleeghuis.